

DAVLATNING TASHQI IQTISODIY SIYOSATI**Abdusattorov Sunnatjon Ravshanovich**

Termiz Davlat universiteti iqtisodiyot fakulteti 2-kurs talabasi.

Tel; 88-069-16-76

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14173772>

Annotatsiya. Ushbu maqolada biz davlatning tashqi iqtisodiy siyosatdagi muammolari va bu muammolarga yechimlar va bu siyosatning asosiy komponentlari, maqsadlari va muhim tamoyillari bilan tanishamiz.

Kalit so'zlar: Import, Eksport, tashqi savdo, xalqaro hamkorlik, bojxona tarifi, savdo balansi, Kapital.

FOREIGN ECONOMIC POLICY OF THE STATE

Abstract. In this article, we will get acquainted with the problems of the state's foreign economic policy and solutions to these problems, as well as the main components, goals and important principles of this policy.

Key words: Import, Export, foreign trade, international cooperation, customs tariff, trade balance, Capital.

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА ГОСУДАРСТВА

Аннотация. В данной статье мы познакомимся с проблемами внешнеэкономической политики государства и способами решения этих проблем, а также с основными составляющими, целями и важными принципами этой политики.

Ключевые слова: Импорт, Экспорт, внешняя торговля, международное сотрудничество, таможенный тариф, торговый баланс, Капитал.

Tashqi iqtisodiy siyosat (TIF) - davlatning tashqi iqtisodiy aloqalarni rivojlantirish va jahon bozorida va jahon iqtisodiyotida milliy manfaatlarni himoya qilishga qaratilgan ma'muriy-iqtisodiy faoliyati. Binobarin, tashqi iqtisodiy aloqalar deganda milliy xo'jaliklarning jahon xo'jaligi bilan o'zaro bog'liqligi va o'zaro ta'sirini ta'minlovchi iqtisodiy munosabatlar majmui tushuniladi yoki bu munosabatlarni torroq ma'noda ko'rib chiqsak, bular milliy xo'jalik sub'ektlari va shunga o'xshash sub'ektlar o'rtasidagi munosabatlardir. dunyoning boshqa mamlakatlarida.

Mamlakat TIFning asosiy maqsadi tashqi iqtisodiy aloqalarning iqtisodiy samaradorligini oshirishdan iborat bo'lib, bu maqsadga nafaqat eksport, import, valyuta va boshqa tashqi iqtisodiy operatsiyalarning tijorat samaradorligini oshirish orqali tashqi valyuta sohasida erishiladi, balki eksportga yo'naltirilgan tarmoqlar va eksportchilarga moliyaviy, soliq va hokazolar ko'rsatish

orqali mahalliy moliyaviy va ishlab chiqarish sohasida. Davlatning tashqi iqtisodiy siyosati qonun chiqaruvchi va ijro etuvchi hokimiyat organlarining milliy iqtisodiyotni rivojlantirish va tashqi iqtisodiy aloqalar samaradorligini oshirish bo'yicha strategik maqsadlarga erishishga qaratilgan maqsadli kompleks chora-tadbirlar dasturidir.

U ichki moliya va ishlab chiqarish sohasida ham byudjet, valyuta, bojxona va soliq vositalari orqali, ham tashqi savdo, investitsiyalar, valyuta va boshqa tashqi iqtisodiy operatsiyalar orqali xalqaro hamkorlik sohasida amalga oshiriladi. Har qanday davlatning tashqi iqtisodiy siyosati uning umumiy tashqi siyosatining muhim, ayrim hollarda esa hal qiluvchi qismidir.

Ko'pincha davlat o'zining tashqi siyosati va tashqi siyosiy munosabatlarini asosan tashqi iqtisodiy siyosat talablari asosida shakllantiradi va muayyan muhim siyosiy qarorlar va tashabbuslar allaqachon tashqi iqtisodiy qonunlarning natijasidir. Yevropa Ittifoqining rivojlanish tarixi buning yaqqol isbotidir.

Tashqi iqtisodiy siyosat – eksport va import, bojxona to'lovlari, tariflar, cheklovlar, xorijiy kapitalni jalb qilish va chet elga kapital chiqarish, tashqi kreditlar, boshqa mamlakatlarga iqtisodiy yordam ko'rsatish, qo'shma iqtisodiy loyihalarni amalga oshirish sohasidagi davlat siyosati. Tashqi iqtisodiy siyosat mamlakat ichida iqtisodiy o'sishni tezlashtirish uchun qo'llaniladigan asosiy makroiqtisodiy vositalardan biridir. Tashqi iqtisodiy siyosatda ro'y berishi mumkin bo'lgan Muammolar va uni oldini olishga qaratilgan yechimlar:

1. SavdoBalansining NoqulayligiTavsif: Savdo balansining noqulayligi, ya'ni importning eksportdan oshishi, mamlakatning iqtisodiy barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bu, valyuta kursining pasayishiga va iqtisodiy o'sishning sekinlashishiga olib kelishi mumkin.

Yechimlar: - Mahalliy ishlab chiqarishni rag'batlantirish: Davlat, mahalliy ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash va import o'rnini bosuvchi mahsulotlarni ishlabchiqarishni rag'batlantirish uchun subsidiyalar va soliq imtiyozlarini taqdim etishi mumkin. - Eksportni diversifikatsiya qilish: Mamlakat, eksport mahsulotlarini diversifikatsiya qilish orqali yangi bozorlarni ochish va mavjud bozorlarni kengaytirishga intilishi kerak. Muammo: 2. Tashqi Investitsiyalarni Jalb Qilishdagi QiyinchiliklarTavsif: Tashqi investitsiyalarni jalb qilishda davlatning iqtisodiy va siyosiy barqarorligi, shuningdek, investitsiya muhitining qulayligi muhim ahamiyatga ega. Biroq, ayrim mamlakatlarda investitsiya muhitida muammolar mavjud.

Yechimlar: Investitsiyamuhitini yaxshilash: Davlat, investitsiya muhitini yaxshilash uchun qonunchilikni takomillashtirish, korruptsiyaga qarshi kurashish va investorlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratishi kerak. - Xalqaro hamkorlikni kuchaytirish: Tashqi investitsiyalarni jalb qilish uchun xalqaro tashkilotlar va moliya institutlari bilan hamkorlikni rivojlantirish zarur. Muammo:

3. Iqtisodiy Tengsizlik Tavsif: Tashqi iqtisodiy faoliyat natijasida iqtisodiy tengsizlik, ya'ni ayrim

hududlar yoki ijtimoiy qatlamlar o'rtasida farqning oshishi, ijtimoiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Yechimlar: - Ijtimoiy himoya dasturlarini kuchaytirish: Davlat, kam ta'minlangan qatlamlarga yordam berish va ijtimoiy himoya dasturlarini kuchaytirish orqali iqtisodiy tengsizlikni kamaytirishi kerak. Mintaqaviy rivojlanish dasturlari: Mintaqaviy rivojlanish dasturlarini amalga oshirish orqali iqtisodiy o'sishni barcha hududlarda ta'minlash zarur. 4. Muammo: Global Iqtisodiy O'zgarishlar Tavsif: Global iqtisodiy o'zgarishlar, masalan, iqtisodiy inqirozlar, savdo urushlari va iqlim o'zgarishi, davlatning tashqi iqtisodiy faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Yechimlar: - Iqtisodiy diversifikatsiya: Davlat, iqtisodiy diversifikatsiya orqali global o'zgarishlarga qarshi turish qobiliyatini oshirishi kerak. Bu, turli sohalarda rivojlanishni ta'minlash orqali amalga oshirilishi mumkin. - Iqlim o'zgarishiga moslashish: Iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish va barqaror rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish zarur. Davlat tashqi iqtisodiy siyosatining asosiy tarkibiy qismlari quyidagilardir: tashqi savdo siyosati (shu jumladan eksport va import siyosati); tashqi investitsiya siyosati (chet el investitsiyalarini jalb qilish va milliy investitsiyalarni chet elda tartibga solish sohasidagi siyosat); pul va moliyaviy siyosat; xalqaro ilmiy-texnikaviy hamkorlik. Shu bilan birga, tashqi iqtisodiy siyosat ichki iqtisodiy va ijtimoiy strategiya bilan chambarchas bog'liq. Tashqi iqtisodiy siyosat tamoyillari mamlakatdagi iqtisodiy vaziyatning o'ziga xos xususiyatlarini aks ettirishi va davlatning ijtimoiy-iqtisodiy siyosatining asosiy qoidalariga mos kelishi kerak. Tashqi iqtisodiy siyosat ichki iqtisodiy siyosatning mazmuni va amalga oshirish sur'atiga ta'sir qilganda ham fikr-mulohazalar mavjud, chunki tashqi iqtisodiy aloqalar ichki ijtimoiy-iqtisodiy dasturlarni amalga oshirishga juda samarali hissa qo'shishi mumkin. Shunday qilib, VEPni o'tkazish natijalari investitsiyalar tarkibi va dinamikasiga, ijtimoiy ishlab chiqarishning sur'ati va samaradorligiga va hokazolarga ta'sir qilishi mumkin. Ko'rinib turibdiki, qonun chiqaruvchi hokimiyatning asosiy vazifalari tashqi iqtisodiy faoliyatning barcha sub'ektlari (FEA) normal faoliyati uchun zarur va etarli huquqiy bazani ishlab chiqish va qabul qilishdir. Ijro hokimiyatining vazifalari tashqi iqtisodiy faoliyatning tashkiliy tuzilmalari orqali tashqi iqtisodiy faoliyatni amalga oshirish bo'yicha amaliy ishlar va uning barcha ishtirokchilari tomonidan tashqi iqtisodiy faoliyatni amalga oshirishning huquqiy normalarini to'g'ri bajarilishini nazorat qilishdir. Shu bilan birga, tashqi iqtisodiy faoliyat amaliyotda amalga oshiriladigan tashkiliy tuzilmalarni shakllantirish va takomillashtirish o'z-o'zidan davlat tashqi iqtisodiy faoliyatining muhim va samarali tarkibiy qismi hisoblanadi. Tashqi iqtisodiy faoliyat ishtirokchilarining xulq-atvorini iqtisodiy-huquqiy tartibga solish davlatning milliy manfaatlariga javob berishi kerak. Iqtisodiy bo'shliqni bartaraf etish uchun tashqi iqtisodiy aloqalardan foydalanishning jahon tajribasi TIFning ikkita asosiy modelini shakllantirdi.

Birinchisi, asosiy e'tibor eksportga, ikkinchisi - import o'rnini bosishga qaratilgan. 19-asr oxiridagi birinchi model. keyin Aqsh, Ikkinchi jahon urushidan keyin - G'arbiy Evropa mamlakatlari va Yaponiya, keyin - yangi sanoat davlatlari. Ikkinchi modelga so'nggi o'ttiz yillikda ba'zi Lotin Amerikasi mamlakatlari amal qilgan. Uning ko'pgina xususiyatlari SSSR TIFga xos edi, buning natijasida mahalliy sanoatning asbob-uskunalar va ehtiyot qismlar, ba'zi xom ashyo va butlovchi qismlar importiga chuqur qaram bo'lishiga olib keldi.

Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, ochiq bozor iqtisodiyoti sharoitida samarali tashqi iqtisodiy faoliyatning asosi va mamlakatning iqtisodiy xavfsizligining kaliti uning eksport salohiyatini rivojlantirish va milliy eksportchilarga har tomonlama yordam berishdir. Bunga Xitoy iqtisodiyotini misol qilib keltirish mumkin. Davlatning tashqi iqtisodiy siyosatida xususiy va milliy iqtisodiy manfaatlar bilan bir qatorda turli ijtimoiy-iqtisodiy guruhlar: moliyaviy, sanoat, savdo, kasbiy va boshqalar manfaatlar ham amalga oshirilishi kerak. Shuning uchun ham tashqi iqtisodiy siyosat murakkab tizimdir, milliy iqtisodiy va siyosiy omillar ta'sirida, xalqaro iqtisodiy munosabatlarning barcha sohalarida, birinchi navbatda, ilmiy-texnikaviy sohalarda sodir bo'layotgan jarayonlar ta'siri ostida shakllangan bo'lib, ular hozirgi vaqtda alohida davlatlar iqtisodiyotining o'zaro bog'liqligini keskin oshirdi. Xulosa; Davlatning tashqi iqtisodiyoti mamlakatning global iqtisodiy tizimdagi o'rnini belgilovchi muhim jihatdir. U xalqaro savdo, investitsiyalar, moliya va iqtisodiy hamkorlikni o'z ichiga oladi. Tashqi iqtisodiy faoliyat davlatning iqtisodiy barqarorligini ta'minlash, ijtimoiy farovonlikni oshirish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. Biroq, davlatning tashqi iqtisodiyoti bir qator muammolar bilan ham yuzma-yuz keladi. Savdo balansining noqulayligi, tashqi investitsiyalarni jalb qilishdagi qiyinchiliklar, global iqtisodiy o'zgarishlar va ijtimoiy-iqtisodiy farqlar kabi muammolar davlatning tashqi iqtisodiy faoliyatini cheklashi mumkin. Ushbu muammolarni hal qilish uchun davlat samarali iqtisodiy siyosatni ishlab chiqishi va amalga oshirishi zarur. Umuman olganda, davlatning tashqi iqtisodiyoti mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi va barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Tashqi iqtisodiy faoliyatni samarali boshqarish, xalqaro aloqalarni rivojlantirish va global iqtisodiy muammolarga javob berish qobiliyati davlatning iqtisodiy muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Shu sababli, davlatning tashqi iqtisodiy siyosatini yanada takomillashtirish va muammolarni bartaraf etish uchun zarur chora-tadbirlarni amalga oshirish muhimdir.

REFERENCES

1. Iqtisodiy siyosat" - Alan Blinder,
2. Iqtisodiy tahlil" - Gary Becker

3. Iqtisodiy tahlil va uning ijtimoiy masalalarga ta'siri haqida chuqur fikrlar.
4. Iqtisodiy tarix" - Eric Hobsbawm
5. Iqtisodiy tarix va uning ijtimoiy-siyosiy jarayonlar bilan bog'liqligi haqida asar; Onlayn Resurslar
6. JSTOR: Iqtisodiyot bo'yicha ilmiy maqolalar va tadqiqotlar uchun.
7. Google Scholar: Iqtisodiy tadqiqotlar va maqolalar uchun.
8. World Bank va IMF:
9. Xalqaro iqtisodiy ma'lumotlar va hisobotlar. Ushbu kitoblar va manbalar iqtisodiy bilimlarni kengaytirish va chuqurroq tushunish uchun foydali bo'lishi mumkin. Har bir kitob o'ziga xos mavzularni qamrab oladi va iqtisodiyotning turli jabhalarini o'rganishga yordam beradi.